

باسمہ تعالیٰ

رسوایی

رسایی

توجه توجه ...

قبل از خواندن این متن ۳۰ ثانیه به یکی از زشت‌ترین گناهان خود فکر کنید.

حالا انتخاب نمایید:

- ۱- کسی بباید و این گناه شما را در بین دوستان یا خانواده افشا کند و شما را رسوا نموده آبروی تان را ببرد.
- ۲- در خلوتی که هیچ‌کس نباشد و نفهمد، صد ضربه شلاق بخورید.

آبرویزی

قطعی است که هر کس شقی نبوده و زیادی گناه او را بی‌حیا نکرده باشد، گزینه دوم را انتخاب می‌کند. این همان چیزی است که در قیامت باید از آن ترسید. امام صادق علیه السلام فرموده است:

لَوْلَمْ يَكُنْ لِّلْحَسَابِ مَهُولَةٌ إِلَّا حَيَاءُ الْعَرْضِ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى وَ فَضِيحَةُ هَنْكِ السَّتْرِ عَلَى الْمَخْفِيَاتِ لَحَقٌ لِّلْمُرْءِ أَنْ لَا يَهْبِطَ مِنْ رُءُوسِ الْجِبَالِ وَ لَا يَأْوِي إِلَى عُمَرَانِ وَ لَا يَأْكُلَ وَ لَا يَشْرَبَ وَ لَا يَنَامُ إِلَّا عَنِ اضْطِرَارٍ مُتَّصِلٍ بِالْتَّلَفِ

اگر در حساب قیامت هیچ‌هول و هراسی جز شرم عرضه شدن افعال به پیشگاه حضرت حق، و رسایی بالا رفتن پرده از روی امور مخفی نبود، جا داشت که انسان از کوه پائین نیاید و در آبادی و شهری مسکن نگیرد، و چیزی نخورد و نیاشامد و نخوابد مگر به وقت اضطرار و ناچاری.^۱

۱. مصباح الشریعة؛ ص ۸۵

روز رسایی

اسرار آشکار می‌شود

۱- یکی از نامهای قیامت که در قرآن به آن اشاره شده است، روزی است که اسرار انسان آشکار می‌گردد.

«يَوْمَ تُبْلَى السَّرَّايرُ . در آن روز اسرار نهان (انسان) آشکار می‌شود.»(طارق/۹)

۲- مسائلی که انسان اصرار در اخفاک آن‌ها داشت ظاهر می‌گردد.

قرآن درباره مجرمان در قیامت می‌فرماید:

« وَ لَوْ تَرَى إِذْ ۖ قُفُوا عَلَى النَّارِ فَقَالُوا يَا أَيُّنَا تُرَدُّ وَ لَا تُنَكِّذَ بِإِيمَانِنَا وَ نَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ * بَلْ بَدَا لَهُم مَا كَانُوا يُحْفِظُونَ مِنْ قَبْلٍ وَ لَوْ رُدُوا لَعَادُوا لِمَا نَهْوُ عَنْهُ وَ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ .

و اگر (تو ای محمد) آنان را در موقعی که مواجه با آتش می‌شوند ببینی خواهی دید که می‌گویند: ای کاش پروردگار ما را بر می‌گردانید، که اگر چنین می‌کرد دیگر آیات او را تکذیب ننموده و از مؤمنین می‌بودیم * (اعتمادی به این وعده‌شان نیست)، بلکه چون می‌بینند نزد کسانی که حق را از آنان پنهان می‌داشتند رسوا شدند از این رو تمای برگشتن به دنیا می‌کنند و گر نه اگر به دنیا هم برگردند باز همان اعمالی که از آن نهی شده بودند را از سر می‌گیرند، و به راستی دروغ‌گویانند.» (انعام/۲۷ و ۲۸).

نامه اعمال گشوده می‌گردد

از دیگر سو نامه‌های اعمال گشوده می‌شود و محتوای آن آشکار می‌گردد:

« وَ إِذَا الصُّحْفُ نُشَرَتْ - و در آن هنگام که نامه‌های اعمال گشوده شود.» (تکویر/۱۰)

این گشوده شدن نامه‌های اعمال در قیامت هم در برابر چشم صاحبان آن‌ها است، تا بخوانند و خودشان به حساب خود برسند و هم در برابر چشم دیگران است که خود تشویقی است برای نیکوکاران و مجازات و رنجی است برای بدکاران.^۱

مجرمان از چهره معلومند

همچنین در قیامت مجرمان را از روی چهره می‌توان شناخت.

۱- قرآن کریم می‌فرماید:

«يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ — مجرمان از چهره‌های شان شناخته می‌شوند.»

(الرحمن/۴۱)

۲- در آن روز گروهی دارای چهره‌های بشاش نورانی و درخشنанд که بیانگر ایمان و عمل صالح آن‌هاست، و گروهی دیگر صورت‌هایی سیاه و تاریک و زشت و عبوس دارند که نشانه کفر و گناه آن‌هاست!

«وَجْهُهُ يَوْمَئِذٍ مُسْفِرَةٌ * صَاحِكَةٌ مُسْتَبْشِرَةٌ * وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ * تَرْهُقُهَا قَشَرَةٌ * — در آن روز چهره‌هایی درخشان و نورانیند، و چهره‌هایی تاریک، که سیاهی مخصوصی آن را پوشانیده.» (عبس/۳۸ تا ۴۱)

۳- در آیه‌ای دیگر هم به همین موضوع اشاره شده است:

«وَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى اللَّهِ وَجْهُهُمْ مُسْوَدَةٌ — و روز قیامت کسانی را که بر خدا دروغ بستند می‌بینی که صورت‌هایشان سیاه است.» (زمرا/۶۰)

نوع گناهان از صورت پیداست

مطلوب دیگر این است که علاوه بر مجرم بودن، نوع گناهان هرکس در چهره او معلوم می‌شود.

۱- حضرت امام خمینی رحمت‌الله‌علیه فرموده‌اند:

«برای انسان یک صورت و شکل ملکوتی غیبی است، که آن صورت تابع ملکات نفس و خلق باطن است در عالم بعد از موت، چه بزرخ باشد یا قیامت. انسان اگر خلق باطن و ملکه و سریره‌اش (خصلتش) انسانی باشد، صورت ملکوتی او نیز صورت انسانی

است. ولی اگر ملکاتش غیر ملکات انسانی باشد، صورتش انسانی نیست و تابع آن سریره و ملکه است. به عنوان مثال اگر ملکه شهوت و بهیمیت بر باطن او غلبه کند و حکم مملکت باطن حکم بهیمه (حیوان علفخوار) شود، انسان صورت ملکوتیش صورت یکی از بهائم است مناسب با آن خلق. و اگر ملکه غضب و سبعیت بر باطن و سریره‌اش غلبه کند و حکم مملکت باطن و سریره حکم سبع (حیوان درنده) شود، صورت غبیه ملکوتیه صورت یکی از سبع است. و اگر وهم و شیطنت ملکه شد و باطن و سریره‌اش دارای ملکات شیاطینه شد، از قبیل خدعا، تقلب، نمیمه، غیبت، صورت غیب و ملکوتیش صورت یکی از شیاطین است به مناسبت آن. و گاهی ممکن است به طریق ترکیب دو ملکه یا چند ملکه منشأ صورت ملکوتی شود. آن وقت به شکل هیچ‌یک از حیوانات نمی‌شود، بلکه صورت غریبی پیدا می‌کند که هیچ آن صورت مدهش و موحش بد ترکیب در این عالم سابقه ندارد. از پیغمبر خدا، صلی اللہ علیه وآلہ، نقل شده که: بعضی مردم در قیامت محشور می‌شوند به صورت‌هایی که نیکو است پیش آن‌ها می‌میمون [ها] و انترها [و خوک‌ها].^۱

بلکه ممکن است از برای یک نفر در آن عالم چند صورت باشد، زیرا که آن عالم مثل این عالم نیست که یک چیز بیش از یک صورت قبول نکند.^۲

۲- همچنین «در حدیث از "براء بن عازب" روایت شده که "معاذ بن جبل" نزدیک رسول خدا صلی اللہ علیه وآلہ در منزل "ابو ایوب انصاری" نشسته بود. معاذ سؤال کرد از فرموده‌ی خدای تعالی که می‌فرماید: "يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَتَأْتُونَ أَفْواجًا" روزی که در صور دمیده می‌شود و شما فوج فوج (به محشر) می‌آید." (نباء/۱۸). پس پیامبر فرمود: ای معاذ از امر بزرگی سؤال کردی آن‌گاه چشمان مبارکش را فرو بست

۱. يحشر بعض الناس على صور تحسن عندها القردة والخنازير. (علم اليقين، ج ۲، ص ۹۰۱)

۲. اربعين حدیث، صفحات ۱۴ و ۱۵

سپس فرمود: ده طائفة از امت من به طور پراکنده محشور می‌شوند. خداوند آن‌ها را از میان مسلمین، مشخص فرموده و صورت بعضی از آن‌ها به‌شکل میمون و بوزینه و برخی را به صورت خوک و بعضی هیکل‌شان وارونه است، پاهای‌شان بالا و صورت‌شان پائین آن‌گاه به صورت‌شان کشیده می‌شوند بر روی زمین. و بعضی از آن‌ها نابینایند و رفت و آمد می‌کنند. و بعضی کر و گنگ هستند. و بعضی زبان‌های خود را می‌جوند، پس چرك از دهان‌شان جاری می‌شود که اهل محشر از بوی گند آن ناراحت می‌شوند. و بعضی دست و پای‌شان برباده و بعضی از ایشان، بر شاخه‌هایی از آتش آویزانند. و بعضی از آن‌ها عفونت‌شان از مردار گندیده بدتر است. و بعضی از ایشان لباس‌هایی از مس گداخته شده در آتش بر تن‌شان کرده‌اند که به بدن‌شان چسبیده است.

اما آن‌هایی که به صورت میمونند، آن‌ها سخن‌چینان از مردمند. و اما آن‌هایی که بر صورت خوکند، پس آن‌ها حرام‌خوارهایی هستند که از راه حرام کسب درآمد می‌کنند. و اما آن‌ها که وارونه‌اند، ربا خورانند. و نابینایان، قضاتی هستند که در حکم‌شان ستم می‌کنند. و کر و لال‌ها افرادی هستند که به اعمال خود مغورند. و آن‌هایی که زبان خود را می‌جوند، دانشمندانی هستند که به علم‌شان عمل نکرده‌اند و نیز قاضی‌هایی هستند که اعمال‌شان مخالف گفتار‌شان بوده است. و دست و پا برباده‌ها، کسانی هستند که همسایگان را اذیت می‌کردند. و بهدار آویختگان بر شاخه‌های آتش، افرادی هستند که از مردم نزد حاکم بدگویی کرده‌اند. و آن‌هایی که عفونت‌شان از مردار بدتر است افرادیند که از شهوت و لذت‌های حرام کامیاب می‌شند و حقوق مالی خدا را (از زکات و خمس و ...) نمی‌پرداختند. و آن‌هایی که لباس‌شان از مس گداخته در آتش است، اهل کبر و گناه و بخیلان هستند.»^۱

۱. جامع الأخبار(الشعیری) ص ۱۷۶ – بحار الأنوار (ط - بيروت) ج ۷ ص ۸۹ و ج ۱۰۸ ص ۹۷ – مجمع البيان في تفسير القرآن؛ ج ۱۰ ص ۶۴۲

شهادت شاهدان و ثبت تمام اعمال

روز شهادت

از دیگر نامهای قیامت روز بپا خواستن شاهدان است.

«يَوْمَ يَقُولُ الْأَشْهَادُ - روزی که گواهان به پا می خیزند.» (غافر/۵۱)

در آن روز شاهدان بسیاری بر گناهان مجرمین در برابر خداوند، ائمه، ملائکه و مردم شهادت می دهند.

نکته قابل توجه این است که این شاهدان در همین عالم بر اعمال انسان نظاره دارند، پس وقتی کسی مرتکب گناه می شود، گناهش هیچ گاه پنهان نیست، فقط در قیامت متوجه می گردد که گناهش پنهان نبوده است.

از اینجا یک نکته اخلاقی دیگر هم استفاده می شود که آن لزوم شرم و حیا در مقابل این بینندگان در هنگام گناه است.

عتید و رقیب

خداوند تبارک و تعالی می فرماید:

«إِذْ يَتَلَقَّى الْمَتَلَقِّيَانِ عَنِ الْيَمِينِ وَ عَنِ الشَّمَالِ فَعِيدُّ * مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَيَّدُ - (به خاطر بیاورید) هنگامی را که دو فرشته راست و چپ که ملازم انسانند اعمال او را دریافت می دارند * انسان هیچ سخنی را بر زبان نمی آورد مگر این که همان دم، فرشته‌ای مراقب و آماده برای انجام مأموریت (و ضبط آن) است.» (ق/۱۷ و ۱۸)

«لفظ» در این آیه مبارکه کنایه از همه کارهای انسان است؛ مانند تعبیر کنایی «خوردن مال مردم» که شامل غصب فرش دیگران نیز می شود، زیرا مهمترین اثر در تصرفات انسانی خوردن است؛ از این رو در قرآن نیز به هنگام نهی از تصرف در اموال دیگران می فرماید: «لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ» (بقره/۱۸۸ - نساء/۲۹)^۱

۱. آیت الله جوادی آملی؛ کتاب پیامبر رحمت؛ ص ۱۱۱

و تعبیر «قَعِيد» کنایه از آن است که دو فرشته همواره با انسانند و مراقب او هستند، نه آن که دو فرشته در سمت راست و چپ انسان نشسته باشند.
«رقیب» به معنای مراقب و ناظر، و «عَتِيد» به معنای آماده به خدمت است!

ثبت اعمال

۱- «وَ نَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَ آثَارَهُمْ - و هر چه را از پیش فرستاده‌اند و آثارشان را می‌نویسیم.» (یس/۱۲)

۲- «أَمْ يَخْسِبُونَ أَنَا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَ نَجْوَاهُمْ بَلِيٰ وَ رُسُلُنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ - آیا می‌پندارد که ما راز آن‌ها و نجوای‌شان را نمی‌شنویم؟ چرا [می‌شنویم] و رسولان ما نزد آن‌ها می‌نویسند.» (زخرف/۸۰)

۳- «هَذَا كِتَابُنَا يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ إِنَّا كُنَّا نَسْتَسْخِنُ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ - این نامه ماست که بر ضد شما به حق سخن می‌گوید. همانا ما از آن چه می‌کردیم نسخه بر می‌داشتمیم.» (جاثیه/۲۹)

۴- «وَ إِنَّ عَائِيْكُمْ لَحَافِظِينَ * كَرَامًا كَاتِبِينَ - و بی‌شک نگاهبانانی بر شما گمارده شده * والا مقام و نویسنده. (اعمال نیک و بد شما)» (انفطار/۱۰ و ۱۱)

۵- «وَ كُلُّ شَيْءٍ فَعْلُوهُ فِي الرُّبُرِ - و هر کاری را انجام دادند در نامه‌های اعمال‌شان ثبت است.» (قمر/۵۲)

۶- «وَ كُلُّ صَغِيرٍ وَ كَبِيرٍ مُسْتَطَرٌ - و هر کار کوچک و بزرگی نوشته شده است.» (قمر/۵۳)
۷- «وَ أُوضِعُ الْكِتَابُ فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ وَ يَقُولُونَ يَا وَيْلَنَا مَا لَهُذَا الْكِتَابِ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَ لَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا وَ وَجَدُوا مَا عَمِلُوا حاضِرًا وَ لَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا -

۱. تفسیر نور، ج ۹، ص ۲۱۸

۲. استنساخ می‌کنیم یعنی: می‌نویسیم

۳. زُبُر یعنی: کتاب همه‌ی کارهای ثبت شده.

و کتاب [کتابی که نامه اعمال همه انسان‌هاست] در آن جا گذارده می‌شود، پس گنهکاران را می‌بینی که از آن‌چه در آن است، ترسان و هراسانند و می‌گویند: ای وای بر ما! این چه کتابی است که هیچ عمل کوچک و بزرگی را فرونگذاشته مگر این که آن را به شمار آورده است؟! و (این در حالی است که) همه اعمال خود را حاضر می‌بینند و پروردگارت به هیچ کس ستم نمی‌کند.» (کهف/۴۹)

۸ - « وَ انْ كَانَ مِنْقَالَ حَيَّةٍ مِنْ حَرْذِلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَ كَفَى بِنَا حَاسِبِينَ - وَ اگر به مقدار سنگینی یک دانه خردل (کار نیک و بدی) باشد، ما آن را حاضر می‌کنیم؛ و کافی است که ما حساب‌کننده باشیم.» (انبیا/۴۷)

شهادت اعضا

شهادت دست و پا

« الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَى أَفْوَاهِهِمْ وَ تُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ وَ تَشْهُدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ - امروز بر دهان‌شان مهر می‌نهیم، و دست‌های شان با ما سخن می‌گویند و پاهای شان کارهای را که انجام می‌دادند شهادت می‌دهند.» (یس/۶۵)

شهادت گوش و چشم و پوست

۱ - « وَ يَوْمَ يُحَشِّرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ * حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاءُوهَا شَهَدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَ أَبْصَارُهُمْ وَ جُلُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ * وَ قَالُوا لِجُلُودِهِمْ لَمْ شَهِدْنُمْ عَلَيْنَا قَالُوا أَنْطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلُّ شَيْءٍ وَ هُوَ خَلَقُكُمْ أَوَّلَ مَرَّةً وَ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ - به خاطر بیاورید روزی را که دشمنان خدا را جمع کرده به سوی دوزخ می‌برند، و صفوف پیشین را نگه می‌دارند (تا صفحه‌ای بعد به آن‌ها ملحق شوند!) * وقتی به آن می‌رسند، گوش‌ها و چشم‌ها و پوست‌های تن‌شان به آن‌چه می‌کردن گواهی می‌دهند * آن‌ها به پوست‌های تن‌شان می‌گویند: چرا بر ضد ما گواهی دادید؟! آن‌ها جواب می‌دهند: همان خدایی که هر موجودی را به نطق درآورده ما را گویا ساخته؛ و او شما را نخستین بار آفرید، و بازگشت تان به سوی اوست.» (فصلت/۱۹ تا ۲۱)

۲- علی بن ابراهیم قمی در تفسیر آیه شریفه «**حَتَّىٰ إِذَا مَا جَأْوُهَا شَهَدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَ أَبْصَارُهُمْ وَ جُلُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ** – وقتی به آن می‌رسند، گوش‌ها و چشم‌ها و پوست‌های تن‌شان به آن‌چه می‌کردند گواهی می‌دهند.» (فصلت/ ۲۰) می‌گوید:

این آیه در مورد گروهی نازل شده است که – در قیامت – اعمال‌شان بر آنان عرضه می‌شود ولی آن را انکار می‌کنند و می‌گویند: ما، هیچ‌یک از این کارها را انجام نداده‌ایم، پس ملائکه‌ای که کارهای آنان را ثبت نموده‌اند بر علیه آنان شهادت می‌دهند.

امام صادق علیه‌السلام می‌فرماید:

(در این هنگام) به خداوند می‌گویند: پروردگارا، اینان فرشتگان تواند و به نفع تو گواهی می‌دهند! سپس به خداوند سوگند یاد می‌کنند که هیچ‌یک از این کارها را انجام نداده‌اند، و این، همان فرموده خداوند است که می‌فرماید: «**يَوْمَ يَعْثُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيَحْلِفُونَ لَهُ كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ** – روزی که خدا همه‌ی آنان را بر می‌انگیزد، پس همان‌گونه که برای شما سوگند دروغ می‌خورند» (مجادله/ ۱۸)

- و اینان کسانی‌اند که (حق) امیرالمؤمنین علیه‌السلام را غصب کردند – در این هنگام، خداوند بر زبان‌های شان مهر می‌زند، و جوارح‌شان به سخن می‌آید؛ پس گوش، به حرام‌هایی که شنیده، شهادت می‌دهد، و چشم، به حرام‌هایی که دیده، گواهی می‌دهد، و دو دست، به آن‌چه گرفته‌اند، و دو پا، به حرام‌هایی که برای آن‌ها تلاش نموده، و فرج، به گناهانی که مرتکب شده، گواهی می‌دهند.^۱

شهادت زمین

«إِذَا رُزِّلَتِ الْأَرْضُ زُلْزَالَهَا * وَ أَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا * وَ قَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا * يَوْمَئِذٍ
تُحَدَّثُ أَخْبَارُهَا * بِإِنَّ رَبَّكَ أَوْحَى لَهَا - هنگامی که زمین شدیداً به لرزه درآید * و زمین
بارهای سنگینش را خارج سازد * و انسان می‌گوید: زمین را چه می‌شود (که این
گونه می‌لرزد)؟ * در آن روز زمین تمام خبرهایش را بازگو می‌کند * چرا که
پروردگارت به او وحی کرده است.» (زلزله/۱اتا۵)

چند روایت در این موضوع

۱- پیغمبر اکرم صلی الله علیه وآلہ فرمود: «أَ تَدْرُونَ مَا أَخْبَارُهَا قَالُوا اللَّهُ وَ رَسُولُهُ أَعْلَمُ
قَالَ أَخْبَارُهَا أَنْ تَشْهَدَ عَلَى كُلِّ عَبْدٍ وَ أَمَةٍ إِمَّا عَمَلَ عَلَى ظَهِيرَهَا تَعْوُلٌ عَمِيلٌ كَذَا وَ كَذَا يَوْمَ كَذَا
وَ كَذَا فَهَذَا أَخْبَارُهَا - آیا می‌دانید منظور از اخبار زمین در اینجا چیست؟ گفتند: خدا
و پیغمبرش آگاهتر است. فرمود: منظور از خبر دادن زمین این است که اعمال هر
مرد و زنی را که بر روی زمین انجام داده‌اند خبر می‌دهد، می‌گوید: فلان شخص در
فلان روز فلان کار را انجام داد، این است خبر دادن زمین.»^۱

۲- پیغمبر اکرم صلی الله علیه وآلہ فرمود: «خَافِظُوا عَلَى الْوُضُوءِ وَ خَيْرُ أَعْمَالِكُمُ
الصَّلَاةُ وَ حَفَظُوا مِنَ الْأَرْضِ فِإِنَّهَا أُمُّكُمْ وَ لَيْسَ فِيهَا أَحَدٌ يَعْمَلُ خَيْرًا أَوْ شَرًا إِلَّا وَ هِيَ مُحْبِرَةٌ
مادر شما است، هیچ انسانی کار خیر یا شری بجا نمی‌آورد مگر این که زمین از آن
خبر می‌دهد.»^۲

۱. بحار الأنوار (ط - بيروت) ج ۷ ص ۹۷

۲. مجمع البيان ج ۱۰ ص ۵۲۶ - بحار الأنوار (ط - بيروت) ج ۷ ص ۹۷

۳- از "ابو سعید خدری" نقل شده که می‌گفت: هر گاه در بیابان هستی صدایت را به اذان بلند کن، چرا که از رسول خدا صلی الله علیه و آله شنیدم که می‌فرمود: «لا يسمعه جن ولا انس ولا حجر الا يشهد له - هیچ جن و انس و قطعه سنگی آن را نمی‌شنود مگر این که برای او (در قیامت) گواهی می‌دهد.»^۱

۴- امیر المؤمنین علی علیه السلام فرمود: «صَلُّوا مِنَ الْمَسَاجِدِ فِي يَوْمٍ مُخْتَلِفٍ فَإِنَّ كُلَّ يَوْمٍ شَهَدُ لِلْمُصَلِّي عَلَيْهَا يَوْمُ الْقِيَامَةِ - در قسمت‌های مختلف مساجد نماز بخوانید، زیرا هر قطعه زمینی در قیامت برای کسی که روی آن نماز خوانده گواهی می‌دهد.»^۲

شاهدان دیگر

آن گونه که از کلام معصومان علیهم السلام استفاده می‌شود، علاوه بر شاهدانی که ذکر شد، خداوند، شاهدان دیگری را هم بر انسان گماشته است که در روز قیامت بر حسنات او گواهی داده و یا از کردارهای ناشایست او شکوه می‌کنند.

۱- رسول خدا صلی الله علیه و آله در بیان فضیلت اذان می‌فرماید:

«إِنَّ الْمُؤَذِّنَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ مَادَمَ فِي أَذانِهِ كَشَهِيدٍ يَتَقَلَّبُ فِي دَمِهِ وَ يَشْهَدُ لَهُ بِذِلِّكَ كُلُّ رَطْبٍ أَوْ يَابِسٍ بَلَعَهُ صَوْنُهُ - همانا اذان گوی در راه خدا، تا زمانی که در حال اذان گفتن است همانند شهیدی است که در خون خود می‌طپد و هر ترو خشکی که صدای آن مُؤَذِّن به او می‌رسد برای او شهادت می‌دهد.»^۳

۲- امیر المؤمنین علی علیه السلام هنگامی که بیت‌المال را تقسیم می‌کرد و خالی می‌شد، دو رکعت نماز بجا می‌آورد و می‌فرمود:

«اشهدی این ملائکت بحق، و فرغتک بحق - (روز قیامت) گواهی ده که من تو را به حق پر کردم و به حق خالی کردم.»^۴

۱. مجمع البيان ج ۱۰ ص ۵۲۶

۲. الأمالي (للصدوق) ص ۳۵۹

۳. مستدرک الوسائل؛ ج ۴ ص ۴۰۷۸، حدیث

۴. لثالي الاخبار ج ۵ ص ۷۹ (چاپ جديد)

در حضور پیامبر و ائمه

اهل بیت علیهم السلام شاهدند

خداؤند، پیامبر اسلام صلی الله و علیه و آله را شاهد بر امت اسلام می داند:

۱— «إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا - مَا تُورَّبَهُ عَنْوَانَ شَاهِدَيْ (بر امت) فَرَسْتَادِيم».»

(احزاب/۴۵) (فتح/۸)

۲- چنان که او را «رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ - فَرَسْتَادِه و شاهدی بر شما.» (مزمل/۱۵)

معرّفی می نماید.

۳- و نیز می فرماید: «لِيُكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ - تا آن که رسول، شاهدی بر شما

باشد.» (حج/۷۸)

۴- امام صادق علیه السلام در تفسیر آیه شریفه

«فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلًّا أُمَّةً بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هُؤُلَاءِ شَهِيدًا - پس چگونه است

[حال مردم] هنگامی که از هر امتی گواهی بیاوریم، و تو را نیز بر آنان گواه

آوریم.» (نساء/۴۱)

می فرمایند: «هَذِهِ نَرَكَتِ فِي أُمَّةٍ مُحَمَّدٌ خَاصَّةً فِي كُلِّ قَرْنٍ مِنْهُمْ اِمَامٌ مَنْ شَاهَدَ عَلَيْهِمْ وَ
مُحَمَّدٌ صلی الله و علیه و آله شاهد علیّنا - این آیه در خصوص امت محمد صلی الله و علیه و آله
نازل شده است که در هر زمانی از [ازندگی] آنها امامی از ما اهل بیت بر آنها شاهد
است و محمد صلی الله و علیه و آله بر ما شاهد است.»^۱

بر طبق این تفسیر، علاوه بر رسول خدا صلی الله و علیه و آله، امامان معصوم
علیهم السلام نیز شاهدان بر این امت هستند که روایات بسیاری بر این امر دلالت دارد.

۱. الكافی (ط - الإسلامية) ج ۱

۵- جعفر بن حکیم از ام سلمه در شرح آیه کریمه: وَ جَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَائِقٌ وَ شَهِيدٌ - هر کسی در آن روز می‌آید در حالی که سوق‌دهنده‌ای و شاهدی با اوست، [که سوق‌دهنده او را به محشر می‌راند و شاهد بر اعمالش گواهی می‌دهد]. (ق/۲۱) نقل کرد:

«أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ السَّائِقُ وَ عَلَىٰ الشَّهِيدِ - مراد از "سائق" رسول الله صلی الله وعلیه وآلہ و مراد از "شهید" علی بن ابی طالب است.»^۱

عرضه اعمال به اهل بیت علیهم السلام

«فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَ رَسُولُهُ وَ الْمُؤْمِنُونَ - خداوند و فرستاده او و مؤمنان، اعمال شما را می‌بینند» (توبه/۱۰۵)

در میان پیروان مكتب اهل بیت با توجه به اخبار فراوانی که از امامان رسیده عقیده معروف و مشهور بر این است که پیامبر صلی الله وعلیه وآلہ و امامان علیهم السلام از اعمال همه امت آگاه می‌شوند، یعنی خداوند از طرق خاصی اعمال امت را بر آن‌ها عرضه می‌دارد.

روایاتی که در این زمینه نقل شده بسیار زیاد است و شاید در سر حد تواتر باشد که به عنوان نمونه چند حدیث را نقل می‌کنیم:

۱- امام صادق علیهم السلام فرمود: «تُعرَضُ الْأَعْمَالُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَ أَعْمَالُ الْعِبَادِ كُلَّ صَبَاحٍ أَبْرَأُهَا وَ فُجَّأُهَا فَأَخْذُرُهَا وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى: إِعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَ رَسُولُهُ وَ سَكَّتَ - تمام اعمال مردم هر روز صبح به پیامبر صلی الله وعلیه وآلہ وسلام عرضه می‌شود، اعمال نیکان و بدان، بنا بر این مراقب باشید و این مفهوم گفتار خداوند است که می‌فرماید: اعمال شما را می‌بینند، خداوند و فرستاده او، (این را فرمود) و ساكت شد.»^۲

۱. شواهد التنزيل لقواعد التفضيل ج ۲ ص ۲۶۰

۲. الكافي (ط - الإسلامية) ج ۱ ص ۲۱۹

۲- «عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ مَا لَكُمْ تَسْوُءُونَ رَسُولَ اللَّهِ صَفَّاَ رَجُلٌ كَيْفَ نَسُؤُهُ فَقَالَ أَمَا تَعْلَمُونَ أَنَّ أَعْمَالَكُمْ تُعَرَّضُ عَلَيْهِ فَإِذَا رَأَى فِيهَا مَعْصِيَةً سَاءَهُ ذَلِكَ فَلَا تَسُؤُوا رَسُولَ اللَّهِ وَ سُرُوهُ - سَمَاعَهُ گوید: از امام صادق عليه السلام شنیدم که می فرمود: شما را چه می شود که پیغمبر صلی الله علیه و آله را اندوهگین می کنید؟ مردی گفت: ما او را اندوهگین می کنیم؟! فرمود: مگر نمی دانید که اعمال شما بر آن حضرت عرضه می شود و چون گناهی در آن بیند، اندوهگینش می کند؟ پس نسبت به پیغمبر بدی نکنید و او را (با عبادات و طاعات خویش) مسرور سازید.»^۱

۳- امام باقر عليه السلام فرمود: «إِنَّ أَعْمَالَ الْبَيْدَ ثُعَرَضُ عَلَىٰ نَيْكُمْ كُلَّ عَشِيشَ الْحَمِيسِ فَلَيْسَتْحِيَ أَحَدُكُمْ أَنْ ثُعَرَضَ عَلَىٰ نَبِيِّهِ الْعَمَلُ الْقَبِيْخُ - تمامی اعمال شما بر پیامبرتان هر عصر پنجشنبه عرضه می شود، بنابراین باید از این که عمل زشتی از شما بر پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم عرضه شود شرم کنید.»^۲

۴- «فُلْتُ لِلرِّضا عَلِيَّهِ السَّلَامَ أَذْعُ اللَّهَ لِيْ وَ لِأَهْلِ بَيْتِيِّ، فَقَالَ: أَوْ لَسْتُ أَفْعَلُ وَ اللَّهُ إِنَّ أَعْمَالَكُمْ لَتُعَرَّضُ عَلَيَّ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَ لَيْلَةً. قَالَ فَاسْتَعْظَمْتُ ذَلِكَ- فَقَالَ لِي: أَمَا تَقْرَأُ كِتَابَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ - وَ قُلْ أَعْمَلُوا فَسِيرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَ رَسُولُهُ وَ الْمُؤْمِنُونَ قَالَ هُوَ وَ اللَّهُ عَلَيْيُ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلِيَّهِ السَّلَامَ - شخصی به امام رضا عليه السلام عرض کرد: برای من و خانواده ام دعا یی فرما، فرمود: مگر من دعا نمی کنم؟ به خدا سوگند، اعمال شما هر شب و روز بر من عرضه می شود. راوی این حدیث می گوید این سخن بر من گران آمد، امام متوجه شد و به من فرمود: آیا کتاب خداوند عز و جل را نمی خوانی که می گوید: "خداوند و فرستاده او و مؤمنان، اعمال شما را می بینند." به خدا سوگند منظور از مؤمنان علی بن ابی طالب (و امامان دیگر از فرزندان او) می باشد.»^۳

۱. مرآة العقول في شرح أخبار آل الرسول، ج ۳، ص ۵

۲. بصائر الدرجات في فضائل آل محمد صلی الله علیہم؛ ج ۱ ص ۴۲۶

۳. الكافي (ط - الإسلامية) ج ۱ ص ۲۱۹

۵- یعقوب بن شعیب از امام صادق علیه السلام راجع به همین آیه (توبه/۱۰۵)

سؤال کرد. حضرت فرمود: «**هُمُ الْأَئِمَّةُ - مُؤْمِنِينَ أَئِمَّهُ هُسْتَنْدُ.**»

البته در بعضی از این اخبار تنها سخن از پیامبر صلی الله علیه وآلہ وسلم به میان آمده و در پاره‌ای از علیه السلام، و در بعضی پیامبر و امامان همگی ذکر شده‌اند، همان‌طور که بعضی تنها عصر پنجمشنبه را وقت عرض اعمال می‌شمرند، و بعضی همه روز، و بعضی هفته‌ای دو بار و بعضی در آغاز هر ماه و بعضی به هنگام مرگ و گذاردن در قبر. روشن است که این روایات منافاتی با هم ندارند، و همه‌ی آن‌ها می‌توانند صحیح باشد، درست همانند این‌که در بسیاری از مؤسسات گزارش کار کرد، روزانه را همه روز، و گزارش کار هفته را در پایان هفته، و گزارش کار ماه یا سال را در پایان ماه یا سال به مقامات بالاتر می‌دهند.^۱

در محضر خداوند

خدا می‌بیند

۱- «**وَ تَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ * الَّذِي يَرَئُكَ حِينَ تَقُومُ -**

و بر خداوند عزیز و رحیم توکل کن! * همان کسی که تو را به هنگامی که (برای عبادت) بر می‌خیزی می‌بیند.»(شعر/۲۱۷ و ۲۱۸)

۲- «**إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ اللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ -**

خداوند غیبت آسمان‌ها و زمین را می‌داند و نسبت به آن‌چه انجام می‌دهید بیناست.»(حجرات/۱۸)

۳- «**أَلَمْ يَعْلَمْ بِإِنَّ اللَّهَ يَرَى .**

آیا نمی‌دانست که خدا او را می‌بیند؟!»(علق/۱۴)

۴- «**وَ لَقَدْ خَلَقْنَا الْأَنْسَانَ وَ نَعْلَمُ مَا تُوْسِوْنُ بِهِ نَفْسَهُ وَ نَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ -** ما انسان را آفریدیم و وسوسه‌های نفس او را می‌دانیم، و ما به او از رگ قلبش نزدیک تریم.»(ق/۱۶)

۱. تفسیر نمونه، ج ۸، ص ۱۲۵

۵- «اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ -

خداؤند به آن چه انجام می‌دهید، بیناست.»(بقره/۱۱۰ و ۲۳۳ و ۲۳۷ و ۲۶۵)

آل عمران/۱۵۶ - انفال/۷۲ - حديد/۴ - ممتحنه/۳ - تغابن/۲ - يعلمون؛ انفال/۳۹

۶- «وَ اللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ -

و خداوند، به آن چه انجام می‌دهند، بیناست.»(بقره/۹۶ - آل عمران/۱۶۳ - مائدہ/۷۱)

ملائکه نباشند خدا هست

اسحاق بن عمار گوید: خدمت امام صادق عليه السلام رسیدم ...

فرمود: «... چون دو مؤمن ملاقات کنند و مصافحه نمایند، خدای عز و جل بر آن‌ها رحمت نازل کند که نود و نه قسمت آن برای آن که رفیقش را دوست‌تر دارد باشد و چون در دوستی برابر باشند [با هم باستند] رحمت خدا ایشان را فرا گیرد، و چون برای مذاکره بنشینند، برخی از فرشتگان نگهبان آن‌ها به برخی دیگر گویند از این‌ها کناره گیریم، شاید رازی داشته باشند که خدا بر آن‌ها پرده کشیده باشد.

عرض کردم: مگر خدای عَزَّوَجَلَّ نمی‌فرماید: "ما يَلْفَظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ -

انسان هیچ سخنی را بر زبان نمی‌آورد مگر این‌که همان دم، فرشته‌ای مراقب و آماده برای انجام مأموریت (و ضبط آن) است."(ق/۱۸)

فرمود: ای اسحاق! اگر نگهبانان نشنوند، خدای عالم السر بشنو و ببینند.^۱

شهادت خدا کافی است

و سعت علم پروردگار و دانش او بر غیب و شهود، بی‌نیاز کننده از هر شاهدی است.

«كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا - کافی است که خدا شاهد باشد»^۲ ولی با این حال، شاهدان

دیگری نیز در عالم هستند.

۱. کافی (ط - الإسلامیه) ج ۲، ص ۱۸۱

۲. نساء/۷۹ و ۱۶۶؛ یونس/۲۹؛ رعد/۴۳؛ اسراء/۹۶؛ فتح/۲۸ - عنکبوت/۵۲ با کمی تفاوت

پست‌ترین بینندگان دانسته‌ای

اسحاق بن عمار گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

«يَا إِسْحَاقُ حَفِّ اللَّهَ كَاتِنَكَ تَرَاهُ وَ إِنْ كُنْتَ لَا تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَكَ فَإِنْ كُنْتَ تَرَى اللَّهَ لَا يَرَكَ فَقَدْ كَفَرْتَ وَ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّهُ يَرَكَ ثُمَّ بَرَزْتَ لَهُ بِالْمُعْصِيَةِ فَقَدْ جَعَلْتَهُ مِنْ أَهْوَنِ النَّاظِرِينَ عَلَيْكَ - ای اسحاق! چنان از خدا بترس که گویا ترا می‌بیند، و اگر تو او را نبینی، او ترا می‌بیند، و اگر معتقد باشی او ترا نمی‌بیند، کافر شوی و اگر بدانی او ترا می‌بیند و سپس نافرمانی او آشکار کنی او را پست‌ترین بینندگان خود دانسته‌ای.»^۱

دعا، برای عدم رسوای

آبوریزی قیامت، عذاب دردنگی است که برای برخی گناه‌کاران در نظر گرفته شده است. چون در آن روز زشتی گناه بر همه آشکار می‌شود، حتی کسانی که در این دنیا بی‌حیا شده و گناه را در انتظار انجام می‌دهند، در آن جا از شرم خواهند سوت. به همین دلیل در دعاها یی که از اهل بیت علیهم السلام رسیده است، بارها درخواست شده است که خداوند ما را در آن جا رسوا ننماید. به تعداد اندکی از آن‌ها اشاره می‌نماییم.

- ۱- «وَ لَا تَفْضَحْنَا فِي حَاضِرِي الْقِيَامَةِ مُبْعَثَاتٍ آثَمِنَا - ما را در میان انبوه مردم که در عرصات گرد می‌آیند، به کیفر گناهان تباہ کننده‌مان رسوا مساز.»^۲
- ۲- «وَ لَا تَفْضَحْنِي يَيْنَ يَدَيِّ أُولَئِكَ - مرا در نزد دوستانت رسوا مکن.»^۳
- ۳- «إِلَهِي مَ تَفْضَحْنِي بِسَرِيرِي - خداوند، مرا به دلیل گناهانی که در خلوت انجام داده‌ام رسوا منما.»^۴

۱. الكافي (ط - الإسلامية)، ج ۲، ص ۶۸

۲. الصحيفة السجادية ص ۱۸۰ دعائی ۴۲ - و كان من دعائه عليه السلام عند ختم القرآن

۳. الصحيفة السجادية ص ۲۲۸ دعائی ۴۷ - و كان من دعائه عليه السلام في يوم عرفة

۴. الصحيفة السجادية ص ۲۵۲ دعائی ۵۱ - و كان من دعائه عليه السلام في التضرع والاستكانة

به عزت و جلالت

قسمت می‌دهم که:...

به اسرار پنهانم که تنها

تو بر آن آگاهی

مرا رسوای نگردان

۴— «اللَّهُمَّ فَلِيْ بِكَ مُؤْمِنٌ وَ بِجَمِيعِ أَسْيَائِكَ
مُوقِنٌ فَلَا تُوقِنْنِي بَعْدَ مَعْرِيْتِهِمْ مَوْقِفًا تَفْضَحْنِي بِهِ
عَلَى رُءُوسِ الْأَشْهَادِ - بار خدايا من به تو ايمان
داشته و به تمام فرستاد گانت يقيين دارم از اين
رو انتظار دارم بعد از معرفت داشتن به ايشان،
من را در جايی نگه نداری که به طور آشکار
مقابل خلائق رسوايم نمائي.»^۱

۵— «(إِلَهِي) إِذْ لَمْ تُظْهِرْهُمَا لِأَحَدٍ مِنْ عِبَادِكَ
الصَّالِحِينَ فَلَا تَفْضَحْنِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى رُءُوسِ
الْأَشْهَادِ . وَ چون لطف کردي و گناهانم را بروز
هيچ بنده صالحی آشکار نکردي پس روز
قيامت هم مرا در حضور جمیع خلائق رسوا مگردان.»^۲

۶— «أَسْأَلُكَ يَا عَافِرَ الدُّنْبِ الْكَبِيرِ ..... وَ تَسْتَرْ عَلَيَّ فَاضِحَاتِ السَّرَّائِيرِ - از تو
درخواست می‌کنم ای بخشندۀ گناه بزرگ ... بپوشانی زشتی‌های پنهانی فضاحت آورم
را»^۳

۷— «فَأَسْأَلُكَ بِعِزَّتِكَ ... وَ لَا تَفْضَحْنِي بِخَفْيٍ مَا اطْلَعْتَ عَلَيْهِ مِنْ سِرِّيِ وَ لَا ثُعَاجِلْنِي
بِالْعُقُوبَةِ عَلَى مَا عَمِلْتُهُ فِي خَلْوَاتِي - به عزت و جلالت قسمت می‌دهم که:... به اسرار
پنهانم که تنها تو بر آن آگاهی مرا رسوای نگردان و برای آن چه از اعمال بد و ناشایسته
در خلوت بجا آوردهام عجله در عقوبت نکن.»^۴

۱. كامل الزيارات ص ۴۲ - الحادى عشر زيارة قبر أمير المؤمنين ع و كيف يزار و الدعاء عند ذلك

۲. مناجات شعبانية - إقبال الأعمال (ط - القديمة) ج ۲ ص ۶۸۶

۳. مناجات خمسه عشر، مناجات التائبين (مفاصيح الجنان) - بحار الأنوار (ط - بيروت) ج ۹۱ ص ۱۴۲

۴. دعای کمیل - مصباح المتهدج؛ ج ۲ ص ۸۴۹ - إقبال الأعمال (ط - القديمة) ج ۲ ص ۷۰۹

توبه و پناه به رحمت بی‌منتهای خداوند، راه عدم رسوای

همان طور در ادعیه بسیاری وارد شده، خداوند را به نام «سَّنَّارُ الْعِيُوبِ» یا «سَّنَّارٌ» صدا می‌زنیم. زیرا خداوند پوشاننده‌ی عیب‌ها است و دوست ندارد تا آبروی بندگانش برود.

به همین دلیل در دعاها به این مطلب اعتراف می‌کنیم، مانند:

۱- مناجات شعبانیه که گذشت.

۲. «مَوْلَايَ كَمْ مِنْ قَبِيحٍ سَرَّتْهُ - اى مولای من چه بسیار کارهای زشم را که مستور

کردی.»^۱

۳— «وَكُلَّ سَيِّئَةٍ أَمْرَتَ بِإِثْبَاتِهَا الْكَرِيمُ الْكَاتِبُينَ الَّذِينَ وَكَلَّتْهُمْ بِحِفْظٍ مَا يَكُونُ مِنْيٌ وَ جَعَلْتُهُمْ شُهُودًا عَلَيَّ مَعَ حَوَارِحِي وَ كُنْتَ أَنْتَ الرَّقِيبُ عَلَيَّ مِنْ وَرَائِهِمْ وَ الشَّاهِدَ لِمَا خَفَيَ عَنْهُمْ وَ بِرْجُمَتِكَ أَخْفَيْتُهُ وَ بِقَضِيلَكَ سَرَّتْهُ - و هر کار بدی را که به نویسنده‌گان گرامیت دستور یاد داشت کردنش را دادی، همان نویسنده‌گانی که آن‌ها را موکل بر یاد داشت اعمال من کردی، و آن‌ها را به ضمیمه اعضاء و جوارح گواه بر من کردی، و اضافه بر آن‌ها خودت نیز مراقب من بودی و گواه اعمالی بودی که از ایشان پنهان می‌ماند، و البته به واسطه رحمت بود که آن‌ها را پنهان داشتی، و از روی فضل خود پوشاندی.»^۲

۴- «وَأَقْلَتَ عَشْرِيَّ وَ سَرَّتَ عَوْرَتِي وَ لَمْ تَفْضِحْنِي بِسَرِيرِي - لغزش‌هایم را کم انگاشتی و عیب‌هایم را پوشاندی و به دلیل گناهان پنهانی رسوایم نکردی.»^۳

از این‌رو اگر کسی توبه نماید و به سوی حضرت حق باز گردد، خداوند نیز مانع رسوایی او می‌گردد. به چند روایت در این موضوع اشاره می‌نماییم.

۱. دعای کمیل - مصباح المتهدج؛ ج ۲ ص ۸۴۹ - إقبال الأعمال (ط - القديمة) ج ۲ ص ۷۰۹

۲. دعای کمیل - مصباح المتهدج؛ ج ۲ ص ۸۴۹ - إقبال الأعمال (ط - القديمة) ج ۲ ص ۷۰۹

۳. کتاب المزار - مناسک المزار(للمفید) ص ۱۵۸ باب دعاء يوم عرفة

۱- رسول گرامی اسلام صلی الله علیه و آله وسلم می فرماید: «فرشته دست راست نسبت به فرشته دست چپ فرمانرو است، هر گاه مسلمان کار نیکی انجام داد، فرشته دست راست ده برابر در نامه اش می نویسد، و هر گاه گناهی انجام داد و فرشته دست چپ خواست آن را به حسابش بنویسد، فرشته دست راست به او می گوید: دست نگهدار، و فرشته دست چپ هفت ساعت صبر می کند، اگر از این گناه به پیشگاه خداوند پژوهش خواست و آمرزش طلبید آن گناه را به حساب او نمی نویسد، و اگر توبه نکرد یک گناه به حسابش می نویسد».١

۲- حضرت علی علیه السلام فرموده اند: «مَن تَابَ، تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ، وَأَمْرَتْ جَوَارِحُهُ أَنْ تَسْتُرَ عَلَيْهِ، وَبِقُلَّاعِ الْأَرْضِ أَنْ تَكُنْ عَلَيْهِ، وَأُسْسِيَتِ الْحَفَاظَةُ مَا كَانَتْ تَكُنْ عَلَيْهِ - کسی که توبه کند، خدا توبه اش را می پذیرد، و به اعضا ایش فرمان می رسد که گناهانش را بر او پوشانند، و به قطعه های زمین امر می شود گناهانش را بر او پنهان بدارند، و آن چه را حافظان عمل بر او نوشته اند از یادشان می برد».٢

۳- امام صادق علیه السلام فرموده اند: «إِذَا تَابَ الْعَبْدُ الْمُؤْمِنُ تَوْهَّمَ نَصُوحًا أَحَبَّ اللَّهَ فَسَتَرَ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، فُلِتْ وَ كَيْفَ يَسْتُرُ عَلَيْهِ؟ قَالَ: يُنْسِي مَلَكِيْهِ مَا كَتَبَ عَلَيْهِ مِنَ الدُّنْوِبِ... فَيُلْقَى اللَّهُ حِينَ يَلَقَاهُ وَ لَيْسَ شَيْءٌ يَشْهُدُ عَلَيْهِ بِشَيْءٍ مِنَ الدُّنْوِبِ - هنگامی که بنده مؤمن توبه خالص کند، خدا به او محبت ورزد، پس گناهانش را در دنیا و آخرت بر او می پوشاند، عرضه داشتند: چگونه بر او می پوشاند؟ فرمود: آن چه را فرشتگان از گناهان بر او نوشته اند، از یادشان می برد... پس خدا را در قیامت ملاقات می کند، در حالی که هیچ چیز نیست که به چیزی از گناهانش شهادت دهد».٣

۱. بحار الانوار، ج ۵، ص ۲۲۱

۲. ثواب الأفعال ص ۱۷۹ - وسائل الشيعة ج ۱۶ ص ۷۴

۳. الكافي ج ۲ ص ۴۳۰